

James F. Fries:

”The greatest satisfactions in life come from the solving of problems”

Yrjö Jahnssoonin säätiön 17. lääketieteellinen kutsusymposium pidettiin Sannäsin kartanossa Porvoossa 18.–20.8.2010 ja teemana oli Life Course – From Pediatrics to Geriatrics, joka pyrki antamaan kokonaiskuvaa lääketieteellisestä elämäntutkimuksesta vauvasta (sikiöstä) vaariin. Tilaisuudessa suomalaiset ja kansainväliset huippuasiantuntijat esittelivät pitkäkestoisia seurantatutkimuksia. Internaattiluonteensa takia symposium oli myös merkittävä verkostoitumistilaisuus. Huippututkijat eivät tulleet paikalle pelkästään pitämään puolen tunnin esitystään.

Brittiprofessori David Barke-
rin ohella yksi tunnetuimmista osallistujista ja puhujista oli professori ja reumatologi James F. Fries Stanfordin yliopistosta Kaliforniasta. Hänen merkkipaaluartikkelinsa Compression of morbidity -teoriasta julkaistiin ensi kerran New England Journal of Medicinessä vuonna 1980. Teoria on jatkokehittyineen ollut – mm. WHO:n näkemyksen mukaan – keskeinen vaikuttaja pohdittaessa niitä

visioita, joihin väestön ikääntyminen ja eliniän pidentyminen voi johtaa. Piteneekö myös kroonisen sairauden aika vai lisääntyvätkö terveet elinvuodet? Toisin sanoen, onko mahdollista pakata krooniset sairaudet ja elämänlaadun huononeminen mahdollisimman lyhyeen aikaan elinkaaren lopulle? Tätä kysymystä pohdittiin paljon myös Jahnssoon-symposiumissa, ja pohdinta johtaa toivottavasti jatkossa myös suomalaisten tutkijoiden ja professori Friesin väliseen yhteistyöhön.

Professori Fries on kirjoittanut satoja artikkeleja, toiminut kansainvälisenä asiantuntijana,

saanut merkittäviä kunnianosoituksia (mm. yhdysvaltalaisen C Everett Koop National Health Awardin) ja kirjoittanut yleisölle tarkoitettuja terveysoppaita, joista mainittakoon yhdessä Donald Vickeryn kanssa tehty ”Take Care of Yourself” -bestseller vuonna 2000. Sitä on painettu yli 16 miljoonaa kappaletta, mikä lienee tällä alalla maailmanennätys. Hänen vuonna 1991 vaimonsa kanssa perustamansa säätiön (The James F. and Sarah T. Fries Foundation) tavoitteena on antaa tunnustusta henkilöille, organisaatioille ja laitoksille, jotka ovat merkittävästi auttaneet kansanterveyttä. Ennemmin kuin teorioista ja lupauksista, säätiö haluaa erityisesti palkita saavutuksista ja käytännön työstä tällä alueella.

Professori Fries on edelleen aktiivinen tutkija, opettaja ja lääkäri mutta ehtii vaimonsa Sarahin kanssa myös matkustamaan maailmalla; Suomesta he jatkoivat Istanbulin kautta Mustanmeren-risteilylle. Viikon kollega -kysymyksiin hän vastaili Sannäsin leppoisan kauniissa maisemissa.

Miksi Sinusta tuli lääkäri? Lääkärinä minulla on mahdollisuus auttaa tuhansia potilaita. Lääketieteen opettajana voin – oppilaitteni kautta – vaikuttaa kymmeneen tuhansiin. Ja lääkäritiedemiehen työ voi kohentaa miljoonien ihmisten elämää.

Ketkä ovat mieleenpainuvimpia opettajiasi? Mentorit, jotka ovat eniten vaikuttaneet uraani ja kehitykseeni, ovat olleet niitä, jotka yhdistivät tiedettä ja käytännön lääkärintyötä. Heitä olivat esimerkiksi professori Lewis Thomas (toimi mm. Yalen lääketieteellisen

tiedekunnan dekaanina) ja professori Halsted Holman (Stanfordin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan uudistaja).

Miten ohjeistat vastavalmistunutta kollegaa? Opintonsa päätäneille sanoisin, älä koskaan

KUVA. Professori James F. Fries seuranaan kirjoittaja (oik.) ja hänen veljensä Arto Strandberg (vas.). Tutkijajeljekset ovat tehneet vanhenemistutkimusta Friesin hengessä.

valmistu. Hyväksy nöyrästi, että suurin osa siitä, mitä sinulle on opetettu, tulee joskus osoittautumaan vääräksi.

Mikä on tärkein julkaisusi? Epäilemättä Aging, natural death and the compression of morbidity -artikkeli (Fries JF. N Engl J Med 1980;303:130–5), joka lienee gerontologisen kirjallisuuden siteeratuimpia ja joka lanseerasi ajatuksen ”terveen vanhenemisen” mahdollisuudesta. Toinen tärkeä on Measurement of patient outcome in arthritis (Fries JF, ym. Arthritis Rheum 1980;23:137–45), joka painotti strukturoidun kyselylomakkeen merkitystä nivelreuman hoidon kokonaisuutta – myös potilaan elämänlaatua ja hyvinvointia – arvioitaessa. Se on

puolestaan reumakirjallisuudessa hyvin paljon siteerattu.

Mikä on paras saamasi neuvo? Henry Markin ”The greatest satisfactions in life come from the solving of problems”.

Minkä kirjan luit viimeksi? Kenraali evp. Mike Hallin kirjan Advanced Intelligence Analysis, joka pyrkii parantamaan sotilaallista strategiaa yhdistämällä siihen kompleksiteoriaa, kulttuuritekiäjiä ja monia muita ei-sotilaallisia ulottuvuuksia. Lähestymistavasta on malliksi myös lääkärin päätöksenteolle yksittäistä potilasta hoitettaessa.

Mikä lääketieteen tulevaisuudesta huolestuttaa eniten? Vakava

huolenaihe on potilas-lääkäripäätöksenteon mallin rapautuminen kohti ”keskiarvotyraniaa” tai ”yksi koko sopii kaikille” -lääketiedettä. Siinä runsas säätely- ja ohjeviidakko estävät potilaan toiveisiin ja arvoihin perustuvat keskinäiset hoitopäätökset.

Miksi hyväksyit kutsun tulla Suomeen luennoimaan Jahnssonin säätiön symposiumiin? Halusin jälleen nähdä maailman parhaan maan, The Best Country in the World. (Kutsujan huomautus: prof. Fries ystävällisesti hyväksyi kutsun oikopäätä ja ilman liioja muodollisuuksia jo keväällä 2009, paljon ennen Newsweekin kuuluisaa kansikuvajuttua elokuussa 2010).

Haastattelu ja käänös:
TIMO STRANDBERG